

BENZİNE İSPİRTO KATMANIN TEKNİK VE EKONOMİK SEBEPLERİ

Prof. Dr. Sait Tahsin TEKELİ

Türkiye'de 1930 senesinde 5.056 otomobil, 2.579 kamyon ve 204 otobüs işlemekte ve bunlar için 31 milyon litre benzin sarfedilmekte idi. 1977 senesinde motorlu vasıtalar sayısı 907.555'e yükselmiş ve benzin tüketimi 2.303.851 tonu bulmuştur. 1978 senesinde ise benzin tüketiminin belli bir ölçüde artacağı hesaplanmaktadır.

Türkiye'de benzin, çoğu ithal edilen ham petrolden, yetmediği hallerde doğrudan doğruya dış memleketlerden ithal edilmektedir. 1977 senesinde 24.465 ton benzin ithal edildiği halde 1978 senesinin yalnız yedi ayında bu miktar 57.000 ton olmuştur. Her iki halde de benzin tüketiminin her sene artması ve bunun için, gerek petrol, gerek benzin ithalatı için, Türkiye'nin, bir sene ihrac ettiği malların değerine yakın, döviz ödenmesi karşısında benzin tüketiminin azaltılması hususunda tedbirlerin alınması gerekli görülmüştür. Tedbir olarak benzin satış fiyatının artırılması ve meselâ 5 - 6 liradan on liraya çıkarılması veya benzin tüketiminin bir çok memleketlerde olduğu gibi çeşitli yönlerden kısıtlanması, memleket ekonomisi bakımından o kadar yararlı görülmez. Buna karşılık benzine ispiroto katılması ve böylece en azından % 10 - 20 nisbetinde benzin tüketiminin azaltılması, Türkiye'de üretim imkânları çok elverişli olan ispiroto ile sağlanması, daha ekonomik bir tedbir olacaktır. Gerçekten özellikle ispiroto üretimi fazla olan memleketlerde, Brezilya, Küba, Filipin'de 40 senedenberi benzine ispiroto katılmaktadır.

Aslında benzine ispiroto katılması, Birinci Dünya Savaşında, benzin darlığı karşısında, başta Almanya olmak üzere bir çok memleketlerde, hatta % 70 - 80 nisbetinde olmak üzere uygulanmıştır. Bu sebepten, savaşın önce, motorlarda benzine katılarak, hatta yalnız ispiroto kullanmak suretiyle, yakıt ihtiyacının memlekette karşılanması için yapılmakta olan teknik ve ekonomik araştırmalar, Birinci Dünya Savaşından sonra, hemen her memlekette geliştirilmiş ve benzine ispiroto katmakla benzin tüketiminin, ithalatının azaltılması yanında ispirotonun motorların işleminde, benzine göre, daha yararlı olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmaların neticesi olarak da

Almanya, Fransa, Çekoslovakya, İtalya, Macaristan ve İsveç'de benzine ispiroto katılması, 1922 senesinden başlamak üzere, çıkarılan kanunlarla (Carburant national kanunu) sağlanmıştır. Ancak zamanla benzin tüketiminin çok artması ve üretilen ispiroto miktarının belli bir nisbette benzine katma imkânının azalmasından, aynı zamanda benzin fiyatlarının çok ucuzlamasından bu usul uzun süre Avrupa memleketlerinde bırakılmıştır. Fakat 1974 senesinden sonra petrol ve benzin fiyatlarının çok artması ile (milli yakıt) problemi yeniden önem kazanmıştır. İspiroto üretimi yeterli olmayan memleketlerde ispiroto yerine veya ispiroto ile beraber metanol kullanılmasına başlanmıştır. Aslında benzine ispiroto katılması, ispiroto gibi bir alkol olan metanole göre daha yararlı olmaktadır, ancak metanolün linyitten üretilmesinin bir çok memleketlerde daha elverişli olmasından, meselâ Almanya'da benzine metanol katılmasına bu memlekette linyitten metanol üretme imkânının fazla olmasından, yapılan teknik araştırmalara göre, hem de yüksek nisbette olmak üzere metanol katılmasına başlanmıştır.

Benzin ile ispiroto arasında terkip ve mihanik bakımından büyük farklar vardır. Gerçi her iki alkol çeşidinin de benzine katılmasına ait araştırmalar olumlu olmakla beraber muhtelif memleketlerde yapılan bu araştırmaların bir neticeye bağlanması için 1977 senesinde Almanya'da uluslararası bir kongre düzenlenmiştir. Kongrenin Volkswagen şirketinin idaresi altında düzenlenen bulunması da ayrıca dikkate alınmaya değer. Almanya'da benzin tüketimi her sene büyük nisbette artmakta olduğu halde linyit tesislerinde metanol üretme imkânı bu memlekette daha fazladır. Almanya'da senede 1.2 milyon ton olan metanol üretiminin, motorlarda kullanılmasına ait araştırmaların olumlu görülmesinden, bu üretimin 16 milyon tona yükseltilmesi planlanmıştır. Metanolün motorlarda hem de % 85 gibi yüksek bir nisbette kullanılmasına ait araştırmalar da Volkswagen firması tarafından geliştirilmiş, ancak diğer memleketlerde motorlarda benzinle beraber ispiroto ve metanol kullanılmasına ait çalışmalarda farklılıklarını belirtmek ve bir neticeye